

ПРОСТО БАБУСЯ

Награвшись досхочу у м'яча, хлоп'ята зібрались розходитися по домівках. Аж ось Пилипко запропонував пригостити всіх морозивом.

— А гроші в тебе є? — поцікавилися друзі.

— Навіщо? Морозиво продає моя бабуся. Вона добра. Усім купить.

— Подумаєш! — скопив губу гордовитий Слава. — Он моя бабуся — шофер таксі! Захочу — цілий день на «Волзі» кататимусь.

— Диви, як задається! — присоромив його Миколка. Але потім і сам почав хвалитися своєю бабусяю.

Один Костик мовчав.

— А твоя бабуся хто? — спитали його товариші.

— Моя? — перепитав Костя і знизав плечима. — Просто бабуся, — стиха промовив він. Він не знав, чим похвалитись. Його бабуся дома господарює, обіди готує, панчішки штопає. А ще казки розповідає.

Раптом до хлоп'ят підійшов військовий.

— Ану, молодці, де тут дванадцятий номер? — поспитав він.

— Ось тут на розі! А ви до кого?

— До Ольги Петрівни.

— До Костикової бабусі?

— А хто з вас Костя?

— Я.

— От здорово. Ну, веди, — сказав він весело.

Слідом за ними подалися й Костикові друзі.

Ольга Петрівна, мабуть, у вікно впізнала військового, бо ще з присінка ступила йому назустріч, крикнула:

— Сашко!

— Олю!

Хлопчики переглянулись здивовані.

Згодом вони сиділи за столом. Ольга Петрівна частувала гостя чаєм, а хлоп'ят — цукерками.

Військовий і бабуся згадували про війну. Полковник розповів, як у битві за Київ безстрашна розвідниця Оля, тепер Костикова бабуся, врятувала життя йому, тоді ще молодому лейтенантові.

Хлоп'ята сиділи мов зачаровані. Вони то полковника розглядали, то на бабуся дивилися. Бабуся порожевіла і немов помолоділа. Тільки її сірі очі застигла волога, а тремтлива рука раз по раз ховала під хустку неслухняне сиве пасмо. На прощання полковник схилився, поцілував бабусину руку і, хвацько козирнувши, вийшов з кімнати.

Хлоп'ята проводжали його аж за ворота.

А коли той звернув за ріг будинку, один з них глянув на Костю і сказав:

— А говорив, що його бабуся — просто бабуся...

(За М. Стеценком)

1. Хто з дітей хвалився своєю бабусяю?
 - а) Миколка і Костик;
 - б) Костик, Пилипко, Слава;
 - в) Слава, Пилипко, Миколка.

2. Хто підійшов до хлопців?
 - а) Міліціонер;
 - б) військовий;
 - в) робочий.

3. Ким у роки Великої Вітчизняної війни була Костикова бабуся?
 - а) Санітаркою;
 - б) розвідницею;
 - в) радисткою.

4. Про битву за яке місто згадували ветерани?
- а) За Київ;
 - б) Львів;
 - в) Харків.
5. До якого жанру можна віднести цей твір?
- а) Оповідання;
 - б) легенда;
 - в) казка.
6. Чому бабуся хвилювалась, зустрівшись зі старим знайомим?

7. Що зацікавило хлоп'ят?

8. За що потрібно поважати своїх бабусь? Поділись своїми роздумами.

ВИВІТРЮВАННЯ

Як утворюються уламки гірських порід? Чи вічні гори? Адже вони складаються з дуже міцних порід. Уявіть, в яких умовах перебувають гори. У спекотні літні дні каміння гір нагрівається, вночі охолоджується. При нагріванні тіла розширюються, при охолодженні стискаються. За один день кам'яні брили, звичайно, не зруйнуються. Але за сотні і тисячі років гірські породи втрачають міцність і розсипаються на більші чи менші уламки.

Під час дощу і танення снігу в тріщини гірських порід потрапляє вода. На морозі вона замерзає, розширюється, що призводить до збільшення тріщин. Крім того, вода розчиняє деякі мінерали.

Серед каміння ростуть трави, з яких із часом утворюється перегній. Потім на цьому місці ростуть дерева й кущі, які своїм корінням збільшують тріщини.

Таким чином, температурні коливання, вода та інші фактори викликають руйнування гір. Тому біля скель завжди можна побачити уламки гірських порід. Гострокутні уламки розміром від горіха до кулака називають щебенем. Його використовують для будівництва залізниць, доріг, різних споруд.

Льодовики, які утворюються високо в горах, сповзають униз і несуть за собою каміння, пісок, глину. З льодовиків починаються гірські річки, які несуть вниз велике і мале каміння. Камені дорогою труться один об одного, об дно і перетворюються на відполіровані валуни, гальку та гравій. Багато уламків за тисячі років подрібнюються так, що з них утворюється пісок.

Не тільки вода й лід руйнують гори та переміщують маси гірських порід з місця на місце. Вітер несе пил,

частинки глини та пісок. Вітер і вода руйнують гірські породи завдяки енергії Сонця.

(З журналу)

1. До якого зі збірників можна було б включити даний текст?
 - а) Казкові історії;
 - б) науково-популярні статті;
 - в) оповідання про тварин.
2. Яка тема даного твору?
 - а) Краса і величність гір;
 - б) погодні зміни;
 - в) причини руйнування гірських порід.
3. Скільки часу триває руйнування гір?
 - а) Дуже довго;
 - б) один рік;
 - в) декілька тижнів.
4. Напиши, що відбувається з різними тілами при нагріванні і при охолодженні.

5. Чи можна сказати, що температурні коливання — один із факторів руйнування гір?
 - а) Так;
 - б) ні.